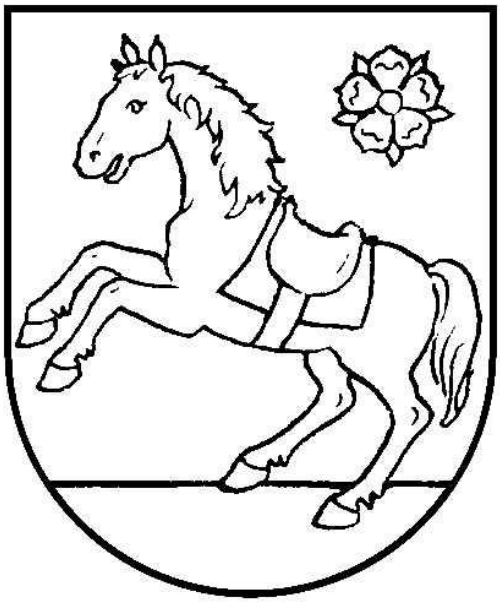
8. ročník dějepisné soutěže

Šumná Ostrava

„Ostrava nezapomíná“

Wichterlovo gymnázium

Ostrava-Poruba, Čs. exilu 669 za podpory

OSTRAVA!!!

_pant občanské sdružení

MODERNÍ _DĚJINY

OSTRAVSKÉ MUZEUM

Název soutěže je užit s vědomím Radovana Lipuse a Davida Vávry

Slovo úvodem

Vážení příznivci historie, v rukou držíte zadání **8. ročníku dějepisné soutěže**, kterou pro Vás připravilo **Wichterlovo gymnázium** za podpory **statutárního města Ostravy**. **Šumná Ostrava** je určena pro ty z vás, kterým dějepisné učebnice nedostačují a chtějí se dozvědět víc.

V letošním roce jsme si připomněli sedmdesáté výročí ukončení druhé světové války. Statutární město Ostrava k této příležitosti připravilo řadu zajímavých akcí, které se setkaly s velkým zájmem Ostravanů. Také my bychom rádi přispěli k připomenutí kulatého výročí. Osmý ročník Šumné Ostravy, s podtitulem „Ostrava nezapomíná“, nás proto zavede do našeho města v předposledním a posledním roce války. Co prožívali naši dědové a pradědové při náletech spojenců, jak bylo město válečnými operacemi poškozeno, kdo byl poslední obětí Ostravské operace, to všechno se dozvíte, pokud se rozhodnete věnovat svůj čas řešení připravených úkolů.

Při hledání odpovědí určitě oceníte vzdělávací portál pro učitele, studenty a žáky **Moderní dějiny** (http://www.moderni-dejiny.cz/), který spravují naši kolegové z občanského sdružení **Pan**t. Abyste měli plný přístup ke všem materiálům publikovaných na MD, je nutné se registrovat. Registrace je bezplatná a okamžitá.

Naše poděkování patří v neposlední řadě také **Archivu města Ostravy**, jmenovitě ředitelce **PhDr. Blaženě Przybylové** a archiváři **Mgr. Jozefu Šerkovi**.

A na závěr několik organizačních instrukcí:

Soutěž probíhá ve dvou kategoriích, a to:

- **Kategorie 1** – ZŠ – žáci 6. – 9. tříd a žáci nižších stupňů víceletých gymnázií
- **Kategorie 2** – žáci 1. – 4. tříd středních škol, popřípadě kvint až oktáv víceletých gymnázií

Svá řešení zasílejte do **16. 10. 2015** na adresu

Šumná Ostrava
Wichterlovo gymnázium
Čs. exilu 669
Ostrava-Poruba
708 00

nebo doručte osobně na vrátnici školy

Třicet nejlepších řešitelů postupuje **do finále**, které se uskuteční ve v **druhém listopadovém týdnu letošního roku.**

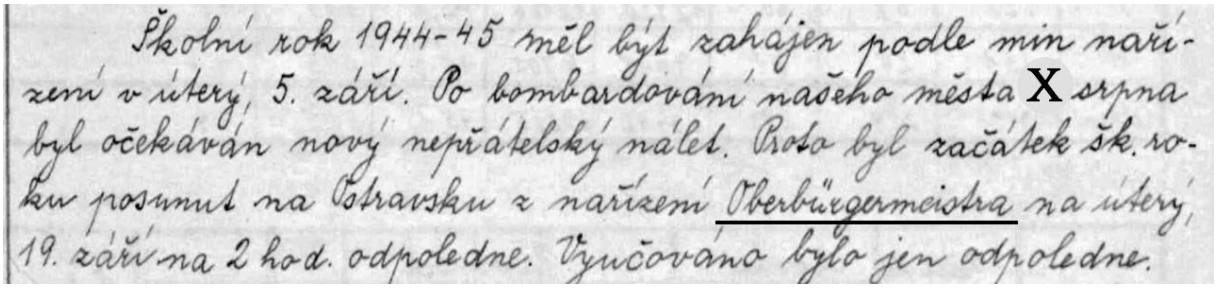
Za realizační tým Šumné vám hodně štěstí přeje Pavel Měrka, autor letošních otázek.

Vyplňte, prosím, hůlkovým písmem:

Jméno a příjmení	
Věk	
Adresa bydliště	
Třída	
Kategorie	
Škola (název a adresa) E-mailový kontakt – škola E-mailový kontakt - soutěžící	…… …… …… …… …… ……..

1. Ostrava v létě 1944

V červnu 1944 je Ostrava ještě hodně vzdálená frontové linii. Na Ostravsku panuje hluboká okupace. Ale město samo je zahrnuto do bojových operací spojeneckých sil. Pohnuté dějiny této doby našly svůj odraz i ve školních kronikách. Nahlédněme kroniky jedné obecné školy v Hrabůvce:

Školní rok 1944-45 měl být zahájen podle min. nařízení v úterý, 5. září. Po bombardování našeho města X srpna byl očekáván nový nepřátelský nálet. Proto byl začátek šk. roku posunut na Ostravsku z nařízení Oberbürgermeistra na úterý, 19. září na 2 hod. odpoledne. Vyučováno bylo jen odpoledne.

A. Od konce léta až do zahájení osvobozovacích bojů podnikli spojenci na 30 náletů na Ostravu, z nichž 17 přineslo velké materiální škody i oběti na životech (uvádí se kolem 600 obětí). Doplňte přesné datum 1. velkého bombardování Ostravy (v kronice označeno indexem X).

…….

B. Odkud tyto letouny startovaly? (Stačí doplnit jméno země)

…….

C. Jaké je typové označení bombardérů Liberator, které se účastnily tohoto velkého bombardování Ostravy?

…….

D. Tyto letouny používala i britská RAF, byli jimi vyzbrojeni i českoslovenští letci zařazení do britského letectva. Jaké číslo měla tato legendární československá bombardovací peruť?

…….

E. Bezprostředně po ukončení náletů se na zbořeništích objevily cedule s výstražným nápisem: Auf Plünderen steht Todesstrafe! Před čím tyto nápisy varovaly?

…….

F. Nahlédněme znovu do školní kroniky. Dozvídáme se z ní, že začátek školního roku 1944/45 byl v Ostravě přesunut z důvodu bombardování z 5. září na 19. září. Stalo se tak z nařízení samotného oberbürgermeistra. Jak zní název tohoto úřadu v češtině?

…….

G. Kdo tento úřad v Ostravě v letech 1940 – 1945 zastával?

…….

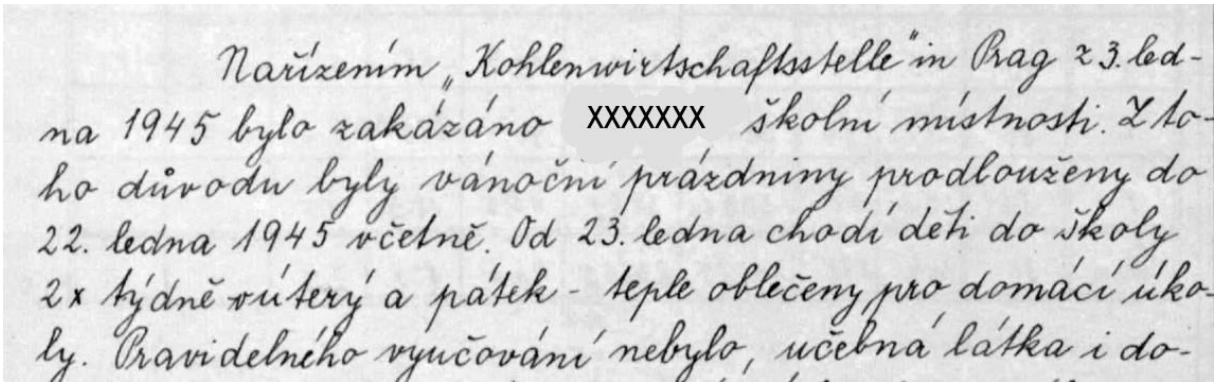
H. Tento muž byl i členem jedné organizace, jejíž jméno figuruje ve všech učebnicích dějepisu. Napište název této organizace v plném znění:

…….

I. Z jakého důvodu byl pravděpodobně začátek vyučování přesunut do odpoledních hodin?

…….

J. Na Ostravsku naplno vstoupila válka do školního roku 1944/1945 po vánočních prázdninách. Výuka se téměř nekonala. Svědčí o tom následující zápis v kronice obecné školy v Hrabůvce u kostela:

Nařízením „Kohlenwirtschaftsstelle" in Prag z 3. ledna 1945 bylo zakázáno XXXXXXX školní místnosti. Z tohoto důvodu byly vánoční prázdniny prodlouženy do 22. ledna 1945 včetně. Od 23. ledna chodí děti do školy 2x týdně v úterý a pátek - teple oblečeny pro domácí úkoly. Pravidelného vyučování nebylo, učebná látka i do-

K. Co bylo ve školních místnostech zakázáno? (XXXXXXX)

…….

L. Dokázali byste do češtiny přeložit význam nevyslovitelného německého slova, které je v prvním řádku vsazeno do uvozovek?

…….

M. Kolikrát týdně chodili žáci pro úkoly?

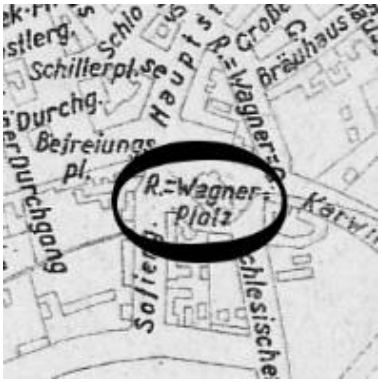
…….

2. Nad protektorátní mapou Ostravy

Představte si, že byste se ocitli v Ostravě někdy na podzim roku 1944. Nad hlavami by vám kroužily spojenecké bombardéry, do uší by se vám dralo pronikavé vytí sirén a službu konající příslušníci Luftschutzu by vás začali razantně nahánět do krytů v nejbližších domech. Po ukončení náletu byste vyšli do ulic a snažili se zorientovat. Jména mnohých ulic by vám příliš neříkala. O jejich přejmenování se postarali nacisté brzy po svém příchodu. Nahlédněte do protektorátní mapy Ostravy a pokuste se určit, jak se ulice nesoucí jména nacistických a fašistických pohlavárů jmenují dnes. Záchytné body při troše zvídavosti snadno najdete.

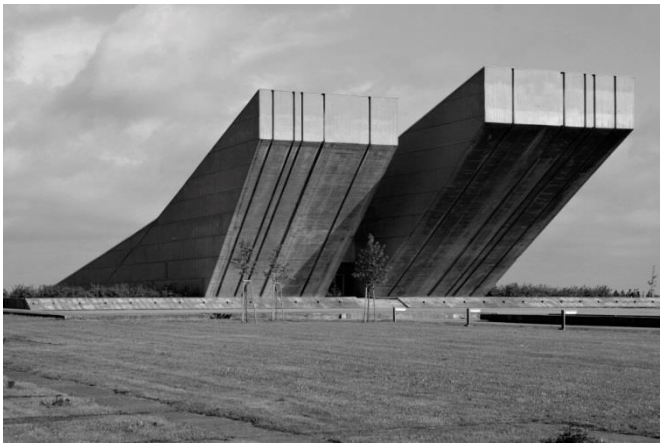
Jména ulic se sice změnila, ale jejich půdorys zůstal povětšinou zachován. Názvy ulic a náměstí jsme pro lepší orientaci na mapových výřezech zakroužkovali.

	Přepište z mapy název náměstí (nachází se v centru Ostravy): ……..... Jak se náměstí jmenuje dnes? ……..... V 50. letech mělo toto náměstí znovu smůlu – neslo jméno jiného diktátora. Kdo to byl? ……..... Jak se náměstí jmenuje dnes? …….....
	Přepište z mapy název ulice (nachází se v centru Ostravy): ……..... Jaké postavení v nacistické hierarchii dotyčný zastával? ……..... Dožil se dotyčný osvobození (z jeho pohledu ztráty) Ostravy? ……..... Jak se ulice jmenuje dnes? …….....
	Přepište z mapy název ulice (nachází se ve Vítkovicích): ……..... Jaké postavení v nacistické hierarchii dotyčný zastával? ……..... Dožil se dotyčný osvobození (z jeho pohledu ztráty) Ostravy? ……..... Jak se ulice jmenuje dnes? …….....

	Přepište z mapy název parku (nachází se v centru Ostravy): ……..... Jaké postavení v nacistické hierarchii dotyčný zastával? ……..... Dožil se dotyčný osvobození (z jeho pohledu ztráty) Ostravy? ……..... Jak se park jmenuje dnes? …….....
	Přepište z mapy název náměstí (nachází se v centru města): ……..... Dotyčný se těšil velké přízni a obdivu Adolfa Hitlera, nacistou však nebyl. Čím se proslavil? ……..... Jak se náměstí jmenuje dnes? …….....
	Přepište z mapy název ulice (nachází se v centru Ostravy): ……..... Jakým italským výrazem se tento diktátor tituloval? ……..... Dožil se dotyčný osvobození (z jeho pohledu ztráty) Ostravy? ……..... Jak se ulice jmenuje dnes? …….....

3. Památníky a pamětní desky

Bitvy a války mívají své památníky. Obvykle je na nich hodně patosu, ale na druhé straně také hodně lidského. Vyprávějí o lidech, kteří sloužili, bojovali a zemřeli. U některých památníků se nyní zastavíme a vaším úkolem bude doplnit chybějící údaje.

	Památník 1. čsl. ……. tankové …… v SSSR byl postaven v roce ……. podle projektu architekta E. …….... Hlavní částí je tank č. …… , který jako první osvobozoval Ostravu 30. 4. 1945. Na podstavci jsou reliéfy Augustina ……. Tank byl původně umístěn v blízkosti …… …….. .
	Památník Rudé armády v Ostravě je národní kulturní památka nacházející se v …….. sadech v městském obvodu Moravská Ostrava a Přívoz. Odhalen byl v roce ……. v rámci oslav … . výročí osvobození Československa. Projekt vypracoval architekt Josef ……, autory výtvarného provedení jsou sochaři Konrád …… a Karel …… . V památníku je umístěno …… uren s popelem sovětských vojáků a českých občanů, kteří padli při osvobozování Ostravy v roce 1945. Národní kulturní památkou byl památník prohlášen v roce 1978.
	Národní památník II. světové války se nachází ve vesnici ....., v bezprostřední blízkosti míst, na kterých probíhaly jedny z nejtvrdších bojů konce války na území dnešní České republiky. Základní kámen ke stavbě budovy byl položen v dubnu roku …….., se stavbou se započalo v roce …….. a o čtyři roky později, dne 29. dubna …….., byla slavnostně otevřena, tehdy pod názvem Památník ……. ……... Součástí Slezského zemského muzea je od roku …… , v roce …….. byl vládou prohlášen národním památníkem 2. světové války na území České republiky.
	Vojenský pěchotní srub Obora, označovaný odborně jako MO-S-…., je součástí známého československého opevnění v ……. . Velitelem posádky tohoto srubu byl v roce 1938 čet. Jaroslav ……, jehož památku připomíná pamětní deska. Tento muž byl členem paradesantního výsadku s názvem ……. vysazeného v roce 1942 na Křivoklátsku. Jeho úkolem byl atentát na ministra školství a propagandy protektorátní vlády Emanuela ……, jenž se stal symbolem zrady a kolaborace. ……. ……zemřel hrdinnou smrtí spolu s dalšími parašutisty v kryptě kostela sv. ……. a …….. na Resslově ulici v Praze.

Tento památník najdeme v legendárním místě u řeky ……., které se nazývá U ……. . Právě tady překročila 1. čs. samostatná ……. …….. dne … . dubna 1945 řeku a vstoupila do Ostravy. Pomník nechal v roce ……. postavit Magistrát města Ostravy. Má podobu neopracovaného žulového pylonu s deskou informující, že právě tady začala závěrečná fáze bitvy o Ostravu. Bez zajímavosti není ani fakt, že mezi prvními vojáky, kteří přebrodili řeku, byli průzkumníci: ostravský rodák Eman …….. a Rudolf ……, pozdější ředitel ……. ……. .

4. Spor o most Miloše Sýkory

K tomuto soutěžnímu úkolu nás inspiroval pracovní list kolegy Marcela Mahdala publikovaný na portálu Moderní dějiny. Jistě jste ten příběh slyšeli mnohokrát: když 30. dubna 1945 vrcholila Ostravská operace a většina města byla osvobozena, Miloš Sýkora a jeho přítel informovali posádku československého tanku, že most je podminován. Dobrovolně se přihlásili, že přestřihnou dráty vedoucí k náložím. Dostali nůžky a raketovou pistoli. Po přestřižení drátů a odpálení světlice tank bezpečně přejel, avšak Sýkora byl při ústupu po železné konstrukci mostu zpozorován Němci a zastřelen kulometem. Je to však pravda, nebo uměle vytvořená legenda? Dříve, než se začteme do svědectví muže, který tuto legendu vyvrací, ujasněme si základní reálie příběhu.

A. Tomuto mostu dnes žádný Ostravák neřekne jinak než Sýkorův nebo „Sýkorák“. Jak tento most Ostravané nazývali před dubnem 1945?
……...

B. Stával tento most už v době 1. světové války?
……...

C. Předchůdce tohoto mostu se nazýval řetězový (stavěn byl v letech 1847-1851). Za dosti kuriózních okolností ho zničili vojáci rakouské armády 15. 9. 1886. Co se tehdy stalo?
……...

D. Jaké číslo nesl první tank, který překonal most? A kterým směrem ho vlastně překonal?
……
……

E. Vyjmenujte čtyři příslušníky jeho osádky
…… ……
…… ……

F. Jeden z čtyřčlenné posádky tanku krátce po přejezdu řeky zahynul. Jeho jméno nese ulice v městské části Fifejdy. V těsném sousedství této ulice se nacházejí ulice

pojmenované po dvou českých slavných generálech. Podívejte se na mapu Ostravy a vypište jejich jména.

……..

Nyní se začtěme do svědectví vojáka, který Ostravu osvobozoval. Iniciály tohoto muže jsou B. O. jeho svědectví je zde:

Přišel rozkaz, že máme vyrazit na Ostravu. (…) **XXXX** mi nařídil, abych už nejezdil do Moravské Ostravy, ale abych se vydal na Slezskou. Já jsem vůbec nevěděl, co se po mně chce. Jako **Volyňák** jsem v Ostravě nikdy nebyl a kde je nějaká Slezská, to jsem absolutně netušil. Naštěstí se okolo nás sbíhali lidé a pár mladíků se nabídlo, že nás ta zaveze. Vzali jsme čtyři na tank a vyzbrojili je ukořistěnýma puškama. Byli samozřejmě nadšení, že si můžou vystřelit, a navíc věděli, kde má nepřítel opěrné body. Drželi se nás jako klíšťata a vždy, když nás upozornili na nějaký ten odpor, tak jsme tam šoupli granát. K (dnešnímu Sýkorovu) mostu jsme dorazili těsně za tankem, kterému velel Ivasjuk. Domluvili jsme se, že oni přejedou, zatímco my je budeme krýt. Za mostem byly tenkrát činžáky, dnes tam není nic, a v nich bylo plno nepřátel s pancerfausty, kteří na nás čekali. Z oken po nás střílela pěchota. My jsme jim to vraceli a pamatuji si, že jeden náš granát šel mimo a přerazil jeden z oblouků mostu. Pak jsem viděl fotografii pořízenou hned po válce, a na ní to bylo zřetelně vidět. Před mostem Hroch na chvíli zastavil. Asi se domlouvali, zda mají jet dále. Za chvíli se rozjel, a když byl na druhé straně, dostal zásah do věže. Pak to šlo ráz naráz. Pálili jsme do těch činžáků, abychom našim umožnili ústup. Zranění se dostali až k nám, kde jim civilisté poskytli ošetření. My jsme dále drželi obranu a najednou slyšíme: „Němci, Němci.“ Ohlédl jsem se a z náměstí si to k nám šinulo auto plné důstojníků, kteří o nás vůbec nevěděli. Hodili jsme tam granát a auto vybuchlo. Tolik asi k těm událostem u mostu.
A co se týče Sýkory, tak k tomu nemůžu říct vůbec nic. My jsme ho tam neviděli. Ani žádné nálože na mostě nebyly vidět. Ale mohly tam být a Sýkora je mohl zlikvidovat. Opakuji ale, že my jsme ho neviděli. Mohlo se stát i to, že dráty byly přerušeny p našem nechtěném zásahu mostu, který se po té ráně celý otřásl. Vím ale jedno. Je blbost, že by posádka Ivasjukova tanku se Sýkorou mluvila, jak se po válce tradovalo.

G. Pod písmeny XXXX se skrývá vojenský velitel našeho svědka. Byl to velitel 1. československé samostatné tankové brigády v SSSR. Jak se jmenoval?

…….

H. Jak se jmenuje autor tohoto zajímavého textu? Nápovědou budiž iniciály B. O.

…….

I. Ve kterém roce obdržel tento muž čestné občanství Ostravy?

……

J. Co znamená výraz Volyňák, který použil náš svědek? Na území kterého státu dnes leží rodiště našeho svědka?

……

K. Co konstatuje náš svědek o úloze Miloše Sýkory při záchraně mostu?

……

L. Prohlédněte si pozorně fotografii Sýkorova mostu pořízenou těsně po osvobození Ostravy. Povšimněte si na konstrukci mostu jednoho detailu, o němž se B. O. zmiňuje. O co se jedná?

……

M. Fotografie vpravo vypadá zdánlivě jako autentický snímek pořízený v roce 1945. Nenechme se však mýlit. Ve skutečnosti se jedná o jedno filmové políčko celovečerního snímku. Jak se tento film jmenuje a kdo ho režíroval?

……

5. Budovy, které zmizely

O bombardování Ostravy byla už řeč v jedné z předchozích otázek. Prohlédněme si dvě fotografie z předválečného období. Jsou na nich dvě budovy, které byste dnes v Ostravě hledali marně. Jedna z nich byla slavným ostravským obchodním domem a dostala zásah leteckou pumou. Druhá byla střediskem kulturního a spolkového života mnohých Ostravanů. Ani této budově nebylo dáno přetrvat.

A. Na obrázku vlevo je slavný obchodní dům. Jak se jmenoval? Tři písmena, která tvořila jeho název, jsme z průčelí vymazali ☺.

……

B. Obchodní dům byl postaven v roce 1928 podle plánů významného architekta. Doplňte jeho jméno:

……

C. Dnes na místě tohoto domu stojí poněkud podivná předimenzovaná novostavba s panoramatickým výtahem. Jak se tato kancelářská budova nazývá?

……

D. Jak se nazývala budova na obrázku vpravo?

……..

E. Jak se jmenoval její architekt?
…….

F. O míře poškození této budovy v na konci války nejsou jednoznačné informace. Jisté je, že rozkaz k demolici vydali ostravští radní už 10. května 1945. Jaké k tomu mohli mít důvody?
…….

G. Do následující mapky zakreslete co nejpřesněji polohu obou budov (obchodní dům jako A, budovu na pravé fotografii jako B)

6. „Sestřelen“

V následujících úkolech se zamyslíme nad tragickými osudy dvou pilotů, kteří položili své životy při osvobozování Ostravy. Jejich příběhy zachytil před mnoha lety Jaromír Balla v knize Pod křídly je Ostrava. Přestože se na publikaci silně podepsala doba jejího vzniku, dokázal autor plasticky přiblížit dramatické okamžiky vzdušných soubojů nad naším městem. Začtěme se do prvního příběhu.

Příběh Petrův

Petr se ohlédl a viděl, že se nad ním honí dvě **lavočky** s dalšími čtyřmi fašistickými letadly. Jenomže kde jsou ostatní nepřátelské letouny? Než domyslel, vyhoupla se z mraků dvojice focke-wulfů a ihned zaútočila na jejich osamělý letoun. Aljoša, zaměstnaný třetím stíhačem, nestačil reagovat. Dlouhá dávka **rozstřílela střelcovu kabinu, Aljoša se zhroutil v krvi**. Petr ucítil, že ho něco udeřilo do pravého boku, oči mu přikryla rudá mlha. Jako stín se přes něho převalil čtvrtý stíhač. Z posledních sil přitlačil letoun k zemi, vlétl do řídkých mraků a přízemním letem se snažil vzdálit z boje.

Ztratil orientaci, neuvědomoval si, že letí dále, do nepřátelského týlu.

Vpředu se najednou vynořilo z mraků letiště. Petr matně rozeznával řady letounů. Nebylo to však polní letiště jeho útvaru, ani jiné sovětské jednotky, ale základna hitlerovců u Dolního BXXXXXX. Mezi fašisty propukla panika:

"Alarm! Schwarze Tod!"

"Černá smrt" - přezdívka, kterou dali Němci **XXXXX**, byla z jejich hlediska plně na místě. Objevení obávaného bitevníku ve svém zápolí však považovali za přízrak, a proto jako před fantómem prchali na všechny strany ve snaze zachránit holé životy. A už je to tu, letoun útočí. Motor jde do vysokých obrátek a najednou umlká. Před zraky překvapených fašistů se XXXXX svezl po křídle a se zlověstným praskotem zmizel za kopcem. Co to má znamenat?

Hitlerovci startují bavoráky´ a ženou se k místu havárie.

A. Pod termínem lavočka se skrývá slavný sovětský stíhací letoun. Jak se nazývá?
.....

B. Petr s Aljošou ovšem seděli ve stroji, bitevníku, který nacisté nazývali „černá smrt“. O jaký typ letounu se jedná?
.....

C. Náš příběh se odehrává v době, kdy jedno (mimochodem dodnes fungující) letiště bylo ještě v rukou nacistů. Jak se nazývá letiště, o němž je v textu řeč?
.....

D. Zbytky bitevníku i tělesné pozůstatky Petra byly objeveny v roce 1979 u Bohuslavic při pokládání drenáže. Dneska má Petr pamětní desku na budově nedalekého letiště. Jaké měl Petr příjmení? Kdy zahynul?
.....

Příběh Nikolajův

Stejně tak jako při prvním letu jsme nejprve zamířili na tanky. Pomalu lezly z města, nad nimi se vznášel oblak dýmu a zápach spálené nafty - zdálo se mi, že tento pach fronty cítím až v pilotní kabině. Velitel skupiny otočil hlavu doprava a mávl rukou. Pochopil jsem - útočíme. Protiletadlová palba houstne.

„Rozvinout se!“

Velitelský bitevník se naklonil ke střemhlavému letu. Řítím se za ním a rychle vyhledávám v zaměřovači cíl. Tady jsou ty nenáviděné železné bestie s černým křížem na věžích. Levá ruka tiskne spouštěč protitankových bomb, pravá automaticky přitahuje řídicí páku k sobě a vlevo. Vybírám nálet a řadíme se k novému útoku. Dole se zvedla oblaka dýmu.

„A znovu do nich! Teď nás poznáte!“

Když jsem vybíral druhý nálet, otřásl se letoun strašným výbuchem. Granát hitlerovského protiletadlového děla explodoval v otevřené pumovnici. Strašný náraz mě vymrštil z letadla. Zahlédl jsem, že se levé křídlo oddělilo od trupu a v prapodivných křivkách se snášelo k zemi.

Udeřil jsem se do hlavy, a tak jsem napolo omráčen letěl v přemetech a zalykal se proudem vzduchu. Nevnímal jsem, že mám ruce i obličej ožehnuté výbuchem, jen jsem se snažil nahmatat kroužek padáku. Nakonec se mi to podařilo a 150 metrů nad zemí se padák otevřel. Škubnutí a nad hlavou zašuměl hedvábný vrchlík. Zdá se, že jsem zachráněn.

A. Vypravěčem je Nikolaj Dimitrijevič Krivov, kterému se podařilo katapultovat se z neovladatelného bitevníku. Kdy se příběh odehrál?
.....

B. Nikolajevův kolega takové štěstí neměl. Zahynul v troskách svého stroje. Skromný pomníček v **Hulvákách** připomíná jeho památku. Jak zní česko-ruský text nápisu na pomníčku?
……..
……..

C. Ve stejný den, tedy na samém prahu svobody, zemřel v Ostravě hrdinnou smrtí „Volyňák“, československý tankista, na něhož generál Končický vzpomíná jako na „výborného kluka a kamaráda“, který to nešťastně „schytal od německého ostřelovače“. O koho se jedná? Pozn. - jeho jméno připomíná jedna ostravská ulice v centru města.
.....

D. Do vzdušných soubojů nad Ostravou se zapojili i českoslovenští letci. Jak se jmenovala toto vojenská jednotka? Pozn. – název této jednotky napovídá, že do ní byli zařazeni jak stíhači, tak piloti bitevních letounů.
……...

E. Měla tato jednotka v dubnu 1945 více mužů, než kolik činí počet studentů Wichterlova gymnázia ve školním roce 2015/2016?
……

F. Členem této vojenské jednotky byl i legendární český letec, který bojoval jak v řadách Royal Air Force, tak od roku 1944 v leteckých jednotkách v SSSR proti nacistickému Německu. Název této kapitoly „Sestřelen“ jsme si vypůjčili z titulu jedné z jeho knížek. O koho se jedná?
……

7. Zapomenutá Ostrava

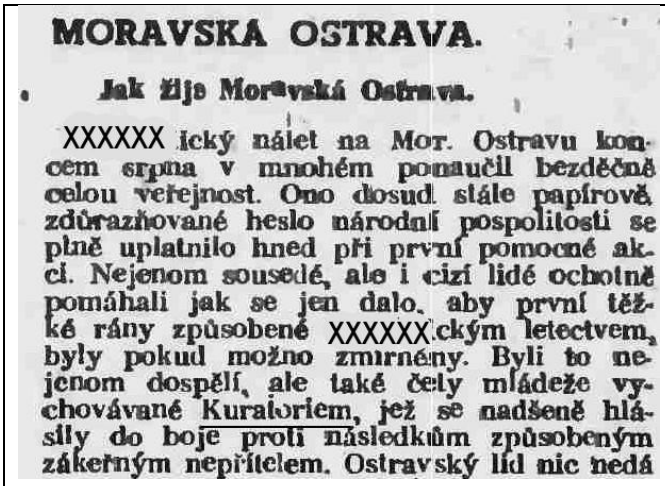
Nostalgické fotografie zachycující dávné podoby našeho města můžete najít i na Facebooku. Stránky spravuje Marek Pietoň a najdete na nich celou řadu unikátních snímků Ostravy. Členové FB skupiny je komentují, připojují své vzpomínky a postřehy. Zajímavou diskuzi na stránkách Zapomenuté Ostravy letos vyvolaly unikátní fotografie našeho města po sérii náletů. Dokázali byste odhadnout, která část Ostravy je na fotografiích zachycena?

<table>
<tr>
<td>
</td>
<td>Pohled ze střechy dokumentuje stav jedné ulice v centru Ostravy po bombardování.
O jakou ulici jde?
Na snímku je označena číslem 1
……

Číslicí 2 je označena jedna slavná kavárna, která byla otevřena v roce 1930. "Zvědavců bylo tolik, že nestačilo místo. Také v dalších dnech byla kavárna přímo obléhána." Jak se tato kavárna nazývala?

……</td>
</tr>
<tr>
<td>
</td>
<td>Pro lepší orientaci nahlédněme do stejné ulice z opačné strany. Budovu v pozadí jasně rozpoznáme i na předchozím snímku. Je jí ona kavárna. Už víte, jak se jmenuje ulice označena číslem 1 na této fotografii?

……
Jak se jmenuje budova označená na tomto snímku číslem 2?
……</td>
</tr>
<tr>
<td>
</td>
<td>I třetí snímek byl pořízen ve stejném prostoru. Identifikovat ovšem přesně místo, které zachycuje objektiv fotoaparátu, je velmi obtížné. Většina budov na snímku se změnila, jiné zmizely. Jak se jmenuje ulice označená číslem 2?
……
Jak se jmenuje ulice označená číslem 1?
……
Budova označená číslem 3 už nestojí. Co se nachází na jejím místě dnes?
……</td>
</tr>
</table>

MORAVSKÁ OSTRAVA.

Jak žije Moravská Ostrava.

XXXXXX ický nálet na Mor. Ostravu koncem srpna v mnohém ponaučil bezděčně celou veřejnost. Ono dosud stále papírově zdůrazňované heslo národní pospolitosti se plně uplatnilo hned při první pomocné akci. Nejenom sousedé, ale i cizí lidé ochotně pomáhali jak se jen dalo, aby první těžké rány způsobené XXXXXXckým letectvem, byly pokud možno zmírněny. Byli to nejenom dospělí, ale také čety mládeže vychovávané Kuratoriem, jež se nadšeně hlásily do boje proti následkům způsobeným zákeřným nepřítelem. Ostravský lid nic nedá

Následující článek je převzat z antisemitského týdeníku, který vycházel v době protektorátu (poslední číslo vyšlo krátce před osvobozením Ostravy, 15. dubna 1945)

Jak se týdeník jmenoval?

……

Jak se jmenoval jeho šéfredaktor a agent gestapa?

……

Jaké přídavné jméno použili redaktoři pro označení spojeneckého náletu a letectva?

……

Co znamená podržené slovo v textu?

……

8. Kouří se z toho, ale továrna to není

Vítkovické železárny v Ostravě byly pro nacistické Německo důležitým zbrojním podnikem, takže snaha ochránit je před spojeneckými nálety byla pochopitelná. Někdy v roce 1943 proto začala na Hlučínsku vznikat dřevěná maketa hutních provozů. Když byl vyhlášen poplach, ve falešných komínech bylo zatápěno starým olejem a iluze fungujícího závodu byla dokonalá. Unikátní svědectví o tomto kamuflážním manévru podal před desíti lety jeden z řešitelů soutěže „S bílým koněm ve znaku“ a bývalý student Wichterlova gymnázia Jakub Kozar. Jeho dědeček na falešné Vítkovice vzpomíná takto:

Atrapa Vítkovických železáren byla vybudována ze dřeva a proutí včetně komínů a železničních kolejí. Ty byly vystavěny z prken na dřevěných kůlech a na nich byly umístěny dřevěné atrapy vagónů. Koleje vedly až do Kaluží a my, kluci, jsme po nich lezli, dokud nás stráže hlídající objekty a neodehnaly nás. Vzpomínám si, že se jednoho večera, myslím v létě 1944, ozvala rána, jakoby něco spadlo na dům. V domnění, že to byla bomba, vyběhla s námi mamka na dvorek. Tam ležel nějaký dlouhý předmět a na obzoru bylo vidět rudou zář. Nakonec jsme zjistili, že to není bomba, ale gumová přídavná nádrž z amerického letadla, které se zřítilo do luk za naším domem.

A. Zjistěte, u které vesnice na Hlučínsku tento falešný objekt stával.
   …….
B. U kterého města tato obec leží?
   …….
C. Nechali se spojenci touto atrapou zmást, dopadly na ni vůbec nějaké bomby?
   …….
D. Výstavba takovýchto klamných objektů nebyla pro Němce ničím neobvyklým. Podle nepotvrzené legendy Britové na tuto nacistickou hru přistoupili a na dřevěnou maketu zaútočili dřevěnými bombami. Falešným cílem měla být atrapa letiště. U kterého belgického města mělo dojít k tomuto kurióznímu leteckému útoku?
   …….

9. V zeleném suknu i v době míru

Posledním úkolem každého ročníku naší soutěže bývá tzv. orální historie. Soutěžící mívají za úkol vyzpovídat pamětníky a jejich vzpomínky zaznamenat.
Letos jsme se dostali do obtížné situace, neboť tušíme, že svědků posledního roku války ani mezi vašimi prarodiči mnoho nebude. Přesto ve vašem okolí objevíte spoustu pamětníků, kteří ještě prošli základní vojenskou službou. Možná vás překvapí, že až do roku 1990 musel každý mladý a zdravý muž absolvovat v zeleném plných 730 dnů, tj. dva celé roky. Jen vysokoškoláci mohli od roku 1951 „vykoupit“ jeden rok absolvováním vojenské katedry své vysoké školy.
Obraťte se proto na své dědečky, otce, strýčky. Věříme, že po vyřčení slova „vojna“ vyslechnete nespočet dramatických, úsměvných a zajímavých historek.
Vyprávění pamětníků pečlivě zaznamenejte a přiložte k řešení letošního ročníku Šumné Ostravy.

Přejeme vám hodně zdaru.